

PADOMES IETEIKUMS**(2017. gada 11. jūlijs)****par Rumānijas 2017. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Rumānijas 2017. gada konverģences programmu**

(2017/C 261/22)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu⁽¹⁾ un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2016. gada 16. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu, iezīmējot 2017. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada sākumu. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes apstiprināja 2017. gada 9. un 10. marta Eiropadome. Komisija 2016. gada 16. novembrī, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011⁽²⁾, pieņēma brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Rumānija nebija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats.
- (2) 2017. gada ziņojums par Rumāniju tika publicēts 2017. gada 22. februārī. Tajā tika izvērtēti Rumānijas panākumi attiecībā uz to, kā tiek īstenoti Padomes 2016. gada 12. jūlijā pieņemtie konkrētai valstij adresētie ieteikumi, turpmākie pasākumi, kas veikti pēc iepriekšējos gados pieņemtajiem konkrētai valstij adresētajiem ieteikumiem, un Rumānijas progress virzībā uz stratēģijas "Eiropa 2020" valsts mērķu sasniegšanu.
- (3) Rumānija 2017. gada 5. maijā iesniedza savu 2017. gada valsts reformu programmu un 2017. gada konverģences programmu. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās tika izvērtētas vienlaikus.
- (4) Attiecīgie konkrētai valstij adresētie ieteikumi ir iekļauti Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESI fondi) 2014.–2020. gadam plānošanā. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013⁽³⁾ 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Komisija ir sniegusi papildu norādes par to, kā tā izmantotu minēto noteikumu norādēs par to pasākumu piemērošanu, kuri saista ESI fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību.

⁽¹⁾ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.).

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

- (5) Laikposmā no 2009. līdz 2015. gadam Rumānija ir guvusi labumu no trim maksājumu palīdzības programmām, kuras kopīgi vada Komisija un Starptautiskais Valūtas fonds un kuras atbalsta Pasaules Banka. Izmaksas tika veiktas tikai pirmās programmas ietvaros laikposmā no 2009. līdz 2011. gadam, savukārt pārējās programmas laikposmā no 2011. līdz 2013. gadam un no 2013. līdz 2015. gadam tika īstenotas saskaņā ar piesardzības principu. Komisijas vārdā veiktā pēcprogrammas uzraudzība, lai pārraudzītu Rumānijas spēju atmaksāt aizdevumus, kas piešķirti pirmās programmas ietvaros, tika sākta 2015. gada oktobrī un turpināsies līdz brīdim, kad būs atmaksāti vismaz 70 % no aizdevuma, kurš jāatmaksā 2018. gada pavasarī.
- (6) Rumānija šobrīd ir Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvajā daļā. Valdība savā 2017. gada konverģences programmā plāno panākt nominālo deficītu 2,9 % apmērā no IKP gan 2017., gan arī 2018. gadā un pēc tam līdz 2020. gadam tā pakāpenisku samazinājumu līdz 2,0 % no IKP. Nav paredzams, ka programmas darbības laikā, proti, līdz 2020. gadam, tiks sasniegts vidējā termiņa budžeta mērķis, proti, strukturālais deficīts 1 % apmērā no IKP. Paredzams, ka pārrēķinātā ⁽¹⁾ strukturālā bilance līdz 2020. gadam sasniegs -2,6 %. Saskaņā ar konverģences programmu ir paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP palielināsies no 37,6 % no IKP 2016. gadā līdz 38,3 % no IKP 2018. gadā un pēc tam samazināsies līdz 37,6 % no IKP 2020. gadā. Minēto budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs ir labvēlīgs. Galvenais lejupslīdes risks attiecībā uz makroekonomisko perspektīvu izriet no mazākas fiskālo un strukturālo pasākumu ietekmes uz tuvākā laika un vidējā termiņa izaugsmes perspektīvām. Tajā pašā laikā pasākumi, kas vajadzīgi plānoto deficīta mērķu atbilstam, nav pietiekami konkrēti. Turklāt vienotais atalgojuma likuma projekts rada būtisku risku, ka fiskālās prognozes pasliktināsies.
- (7) Padome 2016. gada 12. jūlijā ieteica Rumānijai ierobežot novirzi no vidējā termiņa budžeta mērķa 2016. gadā un panākt ikgadējo fiskālo korekciju 0,5 % apmērā no IKP 2017. gadā, ja vien vidējā termiņa budžeta mērķis netiek sasniegts ar mazāku piepūli. Pamatojoties uz 2016. gada datiem, tika konstatēts, ka Rumānija ir ievērojami novirzījusi no vidējā termiņa budžeta mērķa. Saskaņā ar LESD 121. panta 4. punktu un Regulas (EK) Nr. 1466/97 10. panta 2. punktu Komisija 2017. gada 22. maijā brīdināja Rumāniju, ka 2016. gadā tika novērota ievērojama novirze no vidējā termiņa budžeta mērķa. Padome 2017. gada 16. jūnijā pieņēma sekojošu ieteikumu ⁽²⁾, kurā ir apstiprināts, ka Rumānijai ir jāveic vajadzīgie pasākumi, lai nodrošinātu, ka valdības primāro neto izdevumu nominālā pieauguma temps ⁽³⁾ 2017. gadā nepārsniedz 3,3 %, kas atbilst ikgadējai strukturālajai korekcijai 0,5 % apmērā no IKP. Pamatojoties uz Komisijas 2017. gada pavasara prognozi, pastāv risks, ka 2017. gadā notiks būtiska novirze no ieteiktās korekcijas.
- (8) Ņemot vērā Rumānijas fiskālo stāvokli, ir paredzams, ka tā 2018. gadā turpinās veikt korekcijas virzībā uz vidējā termiņa budžeta mērķa sasniegšanu, proti, strukturālo deficītu 1 % apmērā no IKP. Atbilstoši vispārpieņemtajai korekciju metodikai, ko izmanto Stabilitātes un izaugsmes paktā, minētā korekcija nozīmē, ka ir vajadzīgs valdības neto primāro izdevumu nominālās izaugsmes temps, kas nepārsniedz 4,3 %. Tas atbilstu strukturālajai korekcijai 0,5 % apmērā no IKP. Nemainīgas politikas apstākļos pastāv risks, ka 2018. gadā būs ievērojama novirze no minētās prasības. Turklāt, pamatojoties uz Komisijas 2017. gada pavasara prognozi, tiek prognozēts, ka valsts budžeta deficīts 2017. un 2018. gadā sasniegs attiecīgi 3,5 % un 3,7 % no IKP, pārsniedzot Līgumā noteikto atsaucis vērtību – 3 % no IKP. Kopumā Padome uzskata, ka no 2017. gada būs nepieciešami turpmāki būtiski pasākumi, lai panāktu atbilstību Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumiem, ņemot vērā to, ka fiskālās perspektīvas aizvien pasliktinās, saskaņā ar Rumānijai 2017. gada 16. jūnijā adresēto ieteikumu ar mērķi koriģēt būtisko novirzi no korekcijām vidējā termiņa budžeta mērķa sasniegšanai.
- (9) Rumānijas fiskālā sistēma ir stabila, taču netiek pilnībā izpildīta. 2016. gada budžets ievērojami atšķīrās no vidējā termiņa mērķa, proti, strukturālā deficīta 1 % apmērā no IKP, tādējādi pārkāpjot valsts fiskālās sistēmas budžeta deficīta noteikumu. 2017. gada budžets arvien vairāk novirzījās no valsts fiskālajiem noteikumiem. 2016. gadā, tāpat kā iepriekšējos gados, Rumānijas iestādes parlamentam neiesniedza atjauninātu fiskālo stratēģiju līdz obligātajam termiņam augustā. Tā rezultātā vidējā termiņa fiskālā stratēģija nav vadījusi gada budžeta procesu.

⁽¹⁾ Cikliski koriģētā bilance, atskaitot vienreizējus un pagaidu pasākumus, ko Komisija pārreķina, izmantojot vispārpieņemtu metodoloģiju.

⁽²⁾ Padomes ieteikums (2017. gada 16. jūnijs) ar mērķi koriģēt būtisku novirzi no korekcijām vidējā termiņa budžeta mērķa sasniegšanai Rumānijā (OV C 216, 6.7.2017., 1. lpp.).

⁽³⁾ Valdības neto izdevumus veido kopējie valdības izdevumi, izņemot procentu izdevumus, izdevumus saistībā ar Savienības programmām, kas ir pilnībā izlīdzināti ar ienākumiem no Savienības fondiem, un nediskrecionāras izmaiņas saistībā ar bezdarbnieku pabalstu izdevumiem. Valsts finansētā bruto pamatkapitāla veidošanas līmenis ir izlīdzināts četru gadu laikposmā. Ir ņemti vērā tiesību aktos paredzētie diskrecionārie ieņēmumu pasākumi vai ieņēmumu palielinājumi. Vienreizēji pasākumi gan ieņēmumu, gan izdevumu jomā ir atskaitīti.

- (10) Pateicoties pietiekamām kapitāla rezervēm un rentabilitātes pieaugumam, banku sektors 2016. gadā turpināja uzlaboties. Rumānijas iestādes apņēmas banku nozarē 2018. gadā veikt visaptverošu aktīvu kvalitātes pārskatīšanu un spriedzes testu. Tiesību akts par parāda dzēšanu stājās spēkā 2016. gada maijā, bet riskus banku nozarē lielā mērā kompensē konstitucionālās tiesas nolēmums par to, ka tiesām būs jāizvērtē, vai aizņēmēji atbilst tiesību aktu noteikumiem par smagiem apstākļiem. Šveices frankos denominēto aizdevumu konvertācijas likums, ko parlaments pieņēma 2016. gada oktobrī, neseno tika atzīts par nekonstitucionālu. Tomēr atkārtotas likumdošanas iniciatīvas turpina apdraudēt tiesisko paredzamību, iespējami negatīvi ietekmējot ieguldītāju noskaņojumu.
- (11) Rumānijā izvairīšanās no nodokļu maksāšanas ir ļoti izplatīta, samazinot nodokļu ieņēmumus un nodokļu sistēmas taisnīgumu un kropļojot ekonomiku. Rumānija ir guvusi nelielus panākumus attiecībā uz konkrētai dalībvalstij adresētu ieteikumu stiprināt nodokļu saistību izpildi un nodokļu iekasēšanu. 2016. gadā tika grozītas PVN reģistrācijas un atmaksas procedūras, un pašlaik valsts mērogā tiek ieviesti elektroniskie kases aparāti, kuri ir sasaistīti ar nodokļu iestādi. Kopš 2017. gada tādās nozarēs, kā piemēram, viesnīcu pakalpojumi, ēdināšanas pakalpojumi un citās saistītajās nozarēs, kur nodokļus nosaka neatkarīgi no ieņēmumu kategorijas, piemēro īpašu sistēmu. Turklāt arī attiecībā uz pašnodarbinātajiem un ģimenes uzņēmumiem tika ieviesti ierobežojumi, lai novērstu izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. 2016. gadā attiecībā uz nodokļu deklarācijām un maksājumiem tika novērots nodokļu saistību izpildes uzlabojums, taču kopīgais nodoklis un darba inspekcijas un revīzijas nesasniedza labākus rezultātus. Turklāt apgrozījuma robežvērtība nodokļu režīmam, ko piemēro mikrouzņēmumiem, tika ievērojami palielināta, savukārt likme tika samazināta, tādējādi panākot nodokļu saistību izpildi, kas negatīvi ietekmē budžeta ieņēmumus. Nozaru pieejas un kategoriskās pieejas attiecībā uz uzņēmējdarbības nodokļiem rada risku, ka gan uzņēmumiem, gan nodokļu iestādei tiks uzlikts administratīvais slogs, un neuzlabo nodokļu iekasēšanu.
- (12) Rumānijā mājsaimniecību izmantojamā ienākuma sadale (kas izriet no mājsaimniecības izmēra) ir īpaši nevienlīdzīga, tādējādi mazinot tās potenciālu panākt ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. Visbagātākajiem 20 % iedzīvotāju ienākumi ir vairāk nekā astoņas reizes lielāki par visnabadzīgāko 20 % iedzīvotāju ienākumiem. Šī proporcija ir ievērojami lielāka nekā vidējais Savienības rādītājs. Nevienlīdzību lielā mērā veicina nevienlīdzīga piekļuve veselības aprūpei, izglītībai, pakalpojumiem un darba tirgum. Atšķirība starp ienākumu nevienlīdzību pirms un pēc nodokļu nomaksas un sociālajiem pārskaitījumiem ir viena no vismazākajām Savienībā. Galveno sociālo pabalstu pamatā esošais sociālais atsaucis indekss nav atjaunināts kopš tā ieviešanas 2008. gadā. Nedeklarēts darbs, tostarp aplokšņu algas, joprojām ir izplatīts un turpina negatīvi ietekmēt nodokļu ieņēmumus, kropļot ekonomiku un apdraudēt nodokļu un pabalstu sistēmas taisnīgumu un efektivitāti. Nodokļu pārvaldes un darba inspekcijas kopīgi veiktās valsts inspekcijas tika uzsāktas izmēģinājuma projekta ietvaros, taču tām līdz šim nav bijis sistēmiskas ietekmes. Resursi nav vērsti uz nozarēm, kurās ir visaugstākais risks saskarties ar izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, ierobežots uzsvars tiek likts uz aplokšņu algām, un piespiedu pasākumi prevalē pār preventīviem pasākumiem.
- (13) Darba tirgus rezultāti uzlabojās 2016. gadā, kad bezdarba līmenis sasniedza zemāko pirmskrīzes līmeni. Darbaspēks turpina sarukt, jo iedzīvotāji noveco un emigrācijas līmenis joprojām ir augsts. Zems bezdarba līmenis sakrīt ar vienu no augstākajiem neaktivitātes līmeņiem Savienībā. Nodarbinātības un aktivitātes rādītāji jauniešu, sieviešu, mazkvalificētu cilvēku, personu ar invaliditāti un jo īpaši romu vidū ir krietni zem Savienības vidējā rādītāja. To jauniešu skaits, kuri nav nedz nodarbināti, nedz iesaistīti izglītībā vai apmācībā, vēl joprojām ir ļoti augsts.
- (14) Lai gan nabadzības un sociālās atstumtības risks samazinās, tas ir ļoti augsts, jo īpaši ģimenēm ar bērniem, personām ar invaliditāti, romiem un lauku iedzīvotājiem. Mainot politiku 2016. gadā, tika pieņemta visaptveroša nabadzības apkarošanas pakete, lai uzlabotu konkrētām iedzīvotāju grupām pielāgotu pakalpojumu sniegšanu. Tajā ir paredzēts izmēģinājuma projekts, lai izveidotu integrētus pakalpojumus nelabvēlīgos apstākļos esošām kopienām. Projekta ieviešana valsts mērogā ievērojami uzlabotu integrētu pakalpojumu sniegšanu, kas pašreiz ir zema. Lai reaģētu uz sekojošiem konkrētām dalībvalstīm adresētiem ieteikumiem, tika pieņemts likums par minimālajiem iekļaušanas ienākumiem, kas stāsies spēkā 2018. gadā. Minimālie iekļaušanas ienākumi palielina sociālās palīdzības adekvātumu un segumu. Tādējādi pašivais atbalsts tiek apvienots ar aktīviem darba tirgus pasākumiem un inspekcijām. Tomēr aktivizēšanas potenciāls ir neliels, jo mērķis ir līdz 2021. gadam ar aktīviem darba tirgus politikas pasākumiem ietekmēt 25 % no atbalsta saņēmējiem.
- (15) Saistībā ar valsts nodarbinātības aģentūras reformēšanu ir stiprināta aktivizācijas politika. Reformās ir ietverts individualizētāks atbalsts un integrēti pakalpojumi darba meklētājiem un darba devējiem. Ir uzlabojusies izpratnes veicināšana un pakalpojumi, ko piedāvā jauniešiem, kuri nav nedz nodarbināti, nedz iesaistīti izglītībā vai apmācībā. Tomēr aktivizācijas politika, ko piedāvā grupām, kuras atrodas vistālāk no darba tirgus, joprojām ir ierobežota, un

nesen ierosinātie aktivizācijas pasākumi vairs nepievēršas šīm konkrētajām grupām. To mērogs un saikne ar sociālajiem pakalpojumiem nav pietiekami, lai būtiski uzlabotu darbaspēka līdzdalību, jo īpaši attiecībā uz šīm grupām.

- (16) Pensiju adekvātumam un nabadzībai vecāka gadagājuma cilvēku vidū piemīt būtiskas dzimumu dimensijas, jo – pat ja visi citi apstākļi ir līdzvērtīgi – mazāka pensionēšanās vecuma dēļ sievietēm ir zemāks pensijas apmērs. Rumānija ir to dažu dalībvalstu vidū, kuras neparedz sieviešu pensionēšanās vecuma konverģenci uz vīriešu pensionēšanās vecumu. Likums par pensionēšanās vecuma izlīdzināšanu vīriešiem un sievietēm parlamentā tika iesniegts izskatīšanai 2013. gadā. Līdz šim to ir pieņēmis tikai senāts.
- (17) Ņemot vērā norises ražīguma jomā, ienākumu konverģenci un Rumānijas konkurētspējas pozīciju, īpašas uzmanības vērts ir publiskā un privātā sektora algu pieaugums. Publiskā sektora algu pieaugums var radīt ietekmi arī uz privāto sektoru, tādējādi ietekmējot Rumānijas konkurētspēju. Rumānijā minimālās algas līmenis, kas joprojām ir viens no zemākajiem Savienībā, pēdējos gados ir ievērojami palielinājies. *Ad hoc* minimālās algas pieaugumi ir ievērojami palielinājuši to darba ņēmēju daļu, kuri saņem minimālo algu, un nesēn ir radījuši ciešu sablīvējumu algu sadalījuma skalas apakšā. Reaģējot uz konkrētai dalībvalstij adresētu ieteikumu, 2016. gada sākumā tika izveidota trīspuseja darba grupa, lai ieviestu minimālās algas noteikšanas mehānismu, kura pamatā būtu objektīvi ekonomikas, darba tirgus un sociālie kritēriji, tomēr darbs ir ievērojami aizkavējies un ir pienācīgi jāuzsāk. Sociālajam dialogam joprojām ir raksturīgas neaktīvas darba koplīguma slēgšanas sarunas nozaru līmenī un iestāžu nepilnības, kas ierobežo reformu efektivitāti.
- (18) Pietiekamas pamatprasmes ir izšķiroši svarīgas, lai atrastu un noturētu labas un stabilas darbvietas, kā arī sekmīgi līdzdarbotos saimnieciskajā un sociālajā dzīvē. Starptautiskie apsekojumi liecina par nopietniem pamatprasmju trūkumiem Rumānijas pusaudžu vidū. Augsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas rādītājs, zems augstākās izglītības iegūšanas līmenis un augsts emigrācijas līmenis rada kvalificēta darbaspēka trūkumu. Lauku apvidos, jo īpaši romu izcelsmes bērniem, ir ierobežota piekļuve kvalitatīvai vispārējai izglītībai. Grūtības lauku apvidos un romu vairākuma skolās piesaistīt kvalificētus pasniedzējus, kā arī segregācija un bieži vien diskriminējoša attieksme pazemina romu bērnu izglītības sasniegumus. Rumānija, reaģējot uz atkārtotiem konkrētām dalībvalstīm adresētiem ieteikumiem, ir pieņēmusi un sākusī īstenot stratēģiju attiecībā uz priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu. Nesēn veiktie pasākumi ietver integrētus intervences pasākumus, silta ēdiena izmēģinājuma programmu, uzlabotu pārvietošanās izmaksu atlīdzināšanu un sociālos kuponus, lai veicinātu nabadzīgo bērnu pirmsskolas izglītību. 2017. gada rudenī tiek plānots īstenot Savienības finansētus, ar projektiem saistītus pasākumus, lai uzlabotu izglītības kvalitāti nelabvēlīgākā situācijā esošās skolās, un – kaut arī nepilnīga – ir sākusies mācību programmu modernizācija. Tika uzlaboti tiesību akti pret segregāciju, tostarp pastiprinātas skolu inspekcijas pilnvaras šajā jomā. Tomēr joprojām trūkst uzraudzības metodoloģijas. Ir vajadzīgi turpmāki pasākumi, lai panāktu noturīgu progresu cīņā pret sociālo un ekonomisko nevienlīdzību izglītības jomā. Līdz šim Garantija jauniešiem ir tikai daļēji sasniegusi tos, kuri priekšlaicīgi pārtraukuši mācības, un otrās iespējas programmas nav viegli pieejamas. Profesionālās izglītības un apmācības sistēma nav pietiekami salāgota ar darba tirgus vajadzībām, un dalība pieaugušo izglītībā ir ļoti zema.
- (19) Rumānijas iedzīvotājiem ir slikti veselības rādītāji. Pieejamu kvalitatīvu veselības aprūpi nelabvēlīgi ietekmē veselības aprūpes profesionāļu trūkums, pārāk mazs finansējums un pārāk liela pašaušanās uz slimnīcām, kā arī korupcija, kas jo īpaši ietekmē cilvēkus ar zemiem ienākumiem un lauku apgabalus iedzīvotājus. Papildus neoficiāliem maksājumiem medicīnas speciālistiem korupcija ir novērojama publisko iepirkumu jomā slimnīcās, apdrošināšanas krāpšanā un kukuļošanā, lai saņemtu sertifikātus, kas piešķir tiesības uz pabalstiem. Rumānija, reaģējot uz konkrētai dalībvalstij adresētu ieteikumu un saistībā ar *ex-ante* nosacījumiem Savienības 2020.–2014. gada finansēšanas periodam, veica dažus politikas pasākumus, lai pārietu no stacionārās pacientu aprūpes uz ambulatoro aprūpi. Tika izstrādāti reģionālās veselības aprūpes plāni, lai noteiktu infrastruktūras un pakalpojumu vajadzības, un tiek uzraudzīta valsts veselības aizsardzības stratēģijas īstenošana. Saskaņā ar valsts pretkorupcijas stratēģiju 2016.–2020. gadam tika pieņemti tiesību akti, lai pārveidotu atgriezeniskās saites sistēmu attiecībā uz neoficiālajiem maksājumiem, un veselības aprūpes speciālistu algas tika uzlabotas. Pretkorupcijas stratēģiju veido visaptveroši pasākumi veselības aprūpes jomā, tostarp sekmējot slimnīcu vadītāju pārskatatbildību un pārredzamu darbā pieņemšanu. Tomēr sociālās aprūpes, ambulatorās aprūpes un nosūtīšanas sistēmas nostiprināšana vēl ir tikai sākotnējā stadijā, neoficiālie maksājumi joprojām ir izplatīti, vēl ir jānodrošina slimnīcu pārvaldības pārredzamība, un vēl nav pieņemta valsts veselības aprūpes darbaspēka stratēģija.

- (20) Rumānijas administratīvo un politikas izstrādes spēju ir negatīvi ietekmējuši nepārredzami procesi un lēmumu pieņemšana, apgrūtināšas administratīvās procedūras, nepietiekama kvalitātes pierādījumu izmantošana, vāja starpnozaru politikas koordinācija un plaši izplatīta korupcija. Valsts pārvaldes reformu progress ir neliels. Organizatoriskās struktūras joprojām ir nestabilas, un tas ietekmē valsts pārvaldes neatkarību un efektivitāti. 2016. gadā tika uzsāktas civildienesta stratēģijas, bet tiesiskajā regulējumā vēl nav iestrādāti daži no galvenajiem mērķiem, jo īpaši attiecībā uz objektīviem kritērijiem pieņemšanai darbā, izvērtēšanai un ar veikumu saistītam atalgojumam. Ir ierosināts zināmā mērā līdzsvarot darba samaksas līmeņus, bet nav skaidras saiknes starp veikumu un atlīdzību nedz centrālā, nedz vietējā līmenī. Valsts civildienesta aģentūras spēja un pilnvaras joprojām ir jāstiprina. Dažus no politikas veidošanas pārredzamības pasākumiem, kas tika uzsākti 2016. gadā, ir paredzēts padarīt atgriezeniskus. Administratīvajā praksē nav skaidri ieviesta stratēģiskā plānošana un regulējuma ietekmes novērtējums.
- (21) Viens no galvenajiem šķēršļiem ekonomikas attīstībai Rumānijā ir kvalitatīvas un apjomīgas transporta infrastruktūras nepietiekamība. Lai risinātu ar to saistītās nepilnības, Rumānija, reaģējot uz konkrētai dalībvalstij adresēto ieteikumu, 2016. gada rudenī pieņēma transporta ģenerālplānu. Lai paātrinātu investīcijas autoceļu infrastruktūrā, infrastruktūras investīciju pārvaldība tika atdalīta no iestādes, kas ir atbildīga par infrastruktūras administrāciju. 2016. gadā tika izveidota struktūra, lai reformētu dzelzceļa sistēmu, un tā sāks darboties līdz 2017. gada vidum.
- (22) Rumānijā pēdējā laikā investīciju īpatsvars ir bijis viens no augstākajiem Savienībā. Tomēr 2016. gadā publiskās investīcijas samazinājās, kas notika arī tādēļ, ka mazā apmērā tika izmantoti Savienības fondi. Plaša Savienības finansējuma apguve un efektīva izmantošana ir būtiska, lai Rumānija varētu izmantot tās attīstības potenciālu, jo īpaši tādās svarīgās nozarēs kā transports vai atkritumi. Publisko investīciju kvalitātes pasliktināšanās iemesli cita starpā ir ar pārvaldību saistīti trūkumi un mainīgas prioritātes. Reaģējot uz konkrētai dalībvalstij adresēto ieteikumu, tika panākts neliels progress attiecībā uz prioritātes piešķiršanu projektiem un to sagatavošanu publisko investīciju jomā. Kopš 2016. gada augusta ministrijām ir noteikta prasība izdevumu plānos ņemt vērā investīciju prioritātes, taču nav veikti nekādi citi pasākumi, lai nostiprinātu finanšu ministrijas lomu attiecībā uz prioritātes piešķiršanu investīcijām un lai labāk koordinētu publisko investīciju projektu sagatavošanu visās ministrijās. Valsts atkritumu apsaimniekošanas plāna un atkritumu novēršanas programmas pieņemšana bija paredzēta līdz 2016. gada beigām, taču joprojām nav pabeigta. Ir nepieciešami arī plāni pārvaldības un noteikumu ieviešanas uzlabošanai, lai valsts un Savienības līdzekļus novirzītu Savienības mēroga vides standartu sasniegšanai.
- (23) Efektīvs publiskais iepirkums ir ļoti svarīgs elements, lai Rumānijā sasniegtu stratēģiskos mērķus un risinātu galvenās politikas problēmas, tostarp publisko izdevumu efektivitāti, valsts pārvaldes modernizāciju, cīņu pret korupciju, kā arī inovācijas un ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes sekmēšanu. Tas ir svarīgi arī, lai panāktu iedzīvotāju uzticēšanos valsts iestādēm un demokrātijai. Rumānija nesen veica pasākumus, lai īstenotu publiskā iepirkuma stratēģiju un rīcības plānu. Kā turpmāki pasākumi saistībā ar publiskā iepirkuma likumu, kas ir spēkā kopš 2016. gada maija, 2016. gada jūnijā tika pieņemti īstenošanas tiesību akti publiskā iepirkuma un komunālo pakalpojumu iepirkuma jomā, līdz 2016. gada beigām tika pieņemti sekundārie tiesību akti koncesijas līgumu jomā, un valsts programmā attiecībā uz publisko iepirkumu ir paredzēta korupcijas novēršana un kontrole. Tomēr vairāki svarīgi stratēģijas pasākumi joprojām nav ieviesti, piemēram, pastiprinātas kontroles un citi pretkorupcijas pasākumi, pilnīga e-ierpikumu sistēmas ieviešana un publiskā iepirkuma amatpersonu apmācība.
- (24) Vairāk nekā 45 % Rumānijas iedzīvotāju dzīvo lauku apvidos, kas joprojām ievērojami atpaliek no pilsētu teritorijām tādās jomās kā nodarbinātība un izglītība, piekļuve pakalpojumiem un infrastruktūrai un materiālā labklājība. Rumānija, reaģējot uz konkrētai dalībvalstij adresētu ieteikumu uzlabot piekļuvi integrētiem sabiedriskajiem pakalpojumiem, paplašināt pamata infrastruktūru un stiprināt ekonomikas dažādošanu jo īpaši lauku apgabalos, 2016. gadā pieņēma visaptverošu pasākumu kopumu kopumu attiecībā uz lauku attīstību, mazo lauku saimniecību modernizāciju, atbalstu ar lauksaimniecību nesaistītiem MVU, investīcijām infrastruktūrā, tostarp sociālajos pakalpojumos un izglītībā, un oficiālu nodarbinātību. To ilgtermiņa panākumi būs atkarīgi no spējas izmēģinājuma pasākumus ieviest plašākā mērogā un efektīvi noteikt un apgūt pieejamo Savienības finansējumu.
- (25) Valsts uzņēmumiem (VU) ir liela nozīme ekonomikā, jo īpaši galvenajās infrastruktūras nozarēs. Nepilnības VU pārvaldībā rada zemāku rentabilitāti salīdzinājumā ar privātajiem partneriem, un tas negatīvi ietekmē publiskās finanses. Rumānija, reaģējot uz konkrētai dalībvalstij adresētu ieteikumu, ir panākusi ievērojamu progresu saistībā ar VU korporatīvo pārvaldību. 2016. gada rudenī tika ātri pieņemti normatīvie akti, kas atbalsta galvenos tiesību aktus

par VU korporatīvo pārvaldību. Tiesiskais regulējums atbilst labai starptautiskai praksei par VU valdes locekļu iecelšanas un pārvaldības pārredzamību, un tajā finanšu ministrijai ir piešķirtas īpašas uzraudzības un izpildes pilnvaras. Tika veikti arī pasākumi, lai vietējo iestāžu vidū vairotu izpratni par jaunajiem noteikumiem, turklāt tika publiskota informācija par VU budžetiem. Tomēr kavēšanās iecelt profesionālus vadītājus rada bažas par turpmāku īstenošanu.

- (26) Rumānijas konkurētspēju ir negatīvi ietekmējuši ārpuscenu konkurētspējas trūkumi un strukturālie šķēršļi – cita starpā sarežģītas administratīvās procedūras – pārejai uz ekonomiku ar augstāku pievienoto vērtību. Rumānija, reaģējot uz 2016. gada konkrētai dalībvalstij adresētu ieteikumu, pieņēma vairākus tiesību aktus, lai vienkāršotu administratīvās procedūras un atvieglotu attiecības starp iedzīvotājiem un valsts pārvaldi, kaut gan minētie tiesību akti attiecas tikai uz nelielu skaitu procedūru.
- (27) Korupcija joprojām pastāv visos līmeņos, un tā turpina būt šķērslis darījumdarbībai. Rumānija ir guvusi ievērojamus panākumus, īstenojot lielu daļu tiesu sistēmas reformu un cīnoties pret augsta līmeņa korupciju. Tomēr vēl ir jāveic būtiski pasākumi, lai novērstu šajā jomā pastāvošās bažas un panāktu, ka reformas ir ilgtspējīgas un neatgriezeniskas. Nelieli panākumi tika gūti, izstrādājot turpmākus pasākumus, ar ko novērst un apkarot korupciju, jo īpaši vietējās pašvaldībās, bet joprojām pastāv būtiskas problēmas attiecībā uz efektīvu 2016. gadā pieņemtās valsts pretkorupcijas stratēģijas īstenošanu. Ir jāpieliek pūles, lai Rumānijā sabiedriskajā dzīvē tiktu ievērota tiesu neatkarība, tiktu pabeigtas kriminālkodeksa un civilt kodeksa reformas un nodrošināta tiesas nolēmumu īstenošanas efektivitāte. Rumānija sadarbības un pārbaudes mehānisma ietvaros saņem ieteikumus attiecībā uz tiesu sistēmas reformu un cīņu pret korupciju. Tādējādi šīs jomas netiek iekļautas konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos Rumānijai.
- (28) 2017. gada Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir veikusi visaptverošu Rumānijas ekonomikas politikas analīzi un publicējusi to 2017. gada ziņojumā par valsti. Tā ir arī izvērtējusi 2017. gada stabilitātes programmu un 2017. gada valsts reformu programmu, kā arī pasākumus, kas veikti saistībā ar iepriekšējos gados Rumānijai adresētiem ieteikumiem. Izvērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Rumānijā, bet arī to atbilstību Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.
- (29) Ņemot vērā šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi 2017. gada konverģences programmu, un tās atzinums⁽¹⁾ ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā turpmāk,

AR ŠO IESAKA Rumānijai 2017. un 2018. gadā rīkoties šādi.

2017. gadā nodrošināt atbilstību Padomes 2017. gada 16. jūnija ieteikumam ar mērķi koriģēt būtisko novirzi no korekcijām vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai. 2018. gadā īstenot nozīmīgus fiskālos centienus atbilstīgi Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvās daļas prasībām. Nodrošināt pilnīgu fiskālās sistēmas piemērošanu. Stiprināt nodokļu saistību izpildi un nodokļu iekasēšanu. Cīnīties pret nedeklarētu darbu, tostarp nodrošinot, lai sistemātiski tiktu izmantotas integrētas kontroles.
- Stiprināt mērķtiecīgu aktivizācijas politiku un integrētus sabiedriskos pakalpojumus, īpašu uzmanību pievēršot personām, kas atrodas vistālāk no darba tirgus. Pieņemt tiesību aktus par vīriešu un sieviešu pensijas vecuma vienādošanu. Apspriežoties ar sociālajiem partneriem, izveidot pārredzamu mehānismu minimālās algas noteikšanai. Uzlabot piekļuvi kvalitatīvai vispārējai izglītībai, jo īpaši romiem un bērniem lauku apgabalos. Veselības aprūpes jomā pāriet uz ambulatoro aprūpi un ierobežot neoficiālos maksājumus.

⁽¹⁾ Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 2. punktu.

3. Piemērojot objektīvus kritērijus, pieņemt tiesību aktus, lai nodrošinātu profesionālu un neatkarīgu civildienestu. Publisko investīciju jomā stiprināt prioritātes piešķiršanu projektiem un to sagatavošanu. Nodrošināt savlaicīgu, pilnīgu un ilgtspējīgu valsts publiskā iepirkuma stratēģijas īstenošanu.

Briselē, 2017. gada 11. jūlijā

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
T. TÖNISTE
